

2015/2258(INI)

24.5.2016

LAUSUNTO

oikeudellisten asioiden valiokunnalta

työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnalle

vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen (CRPD)
täytäntöönpanosta kiinnittäen erityistä huomiota YK:n CRPD-komitean
päätelmiin
(2015/2258(INI))

Valmistelija: Heidi Hautala

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Oikeudellisten asioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

- A. ottaa huomioon, että vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva YK:n yleissopimus (CRPD) on ensimmäinen EU:n ratifioima kansainvälinen ihmisoikeussopimus;
 - B. toteaa, että YK:n elin on ensimmäistä kertaa seurannut ihmisoikeuksia koskevien EU:n kansainvälisten velvoitteiden täyttymistä; toteaa, että vuonna 2015 julkistetuissa yleissopimuksen täytäntöönpanoa unionissa koskevissa CRPD-komitean loppupäätelmissä lähetetään voimakas viesti unionin sitoutumisesta tasa-arvoon ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen;
 - C. toteaa, että CRPD on sekamuotoinen sopimus ja vaikka EU:lla on toimivalta monilla aloilla, jäsenvaltioilla on myös velvollisuus panna CRPD täytäntöön täysimääräisesti kansallisella tasolla;
 - D. toteaa, että CRPD-komitean monissa suosituksissa esitetään EU:n toimivaltaan kuuluvia lainsäädäntö- ja päätöksentekotoimenpiteitä koskevia suuntaviivoja;
 - E. toteaa, että useiden CRPD:n ratifioineiden jäsenvaltioiden on vielä perustettava tai nimettävät elimet, jotka panevat yleissopimuksen täytäntöön ja seuraavat sen täytäntöönpanoa 33 artiklan mukaisesti; toteaa, että jo perustettujen elinten tehtävien, erityisesti 33 artiklan 2 kohdan mukaisen seurantatehtävän toteuttamista haittaavat rahoituksen ja henkilöstön puute sekä elinten nimeämistä koskevan asianmukaisen oikeusperustan puuttuminen;
1. pitää erittäin tärkeänä, että yleissopimuksessa vahvistetut oikeudet suojataan tehokkaalla yksilövalitusmekanismilla; kehottaa tässä yhteydessä neuvostoa ratifioimaan valinnaisen pöytäkirjan viipymättä;
 2. pitää erityisen tärkeinä CRPD:n 33 artiklaa (kansallinen täytäntöönpano ja seuranta) ja YK:n komitean loppupäätelmien 76 ja 77 kohtaa; pitää siksi myönteisenä sitä, että YK:n komitea hyväksyy Euroopan parlamentin osallistumisen riippumattomaan seurantaan;
 3. kehottaa komissiota viipymättä arvioimaan tai tarkastelemaan unionin lainsäädäntöä ja rahoitusohjelmia kattavasti varmistaakseen, että niissä noudatetaan täysin CRPD:tä, ja ehdottamaan tarvittaessa lainsäädäntömuutoksia siten, että vammaisjärjestöt ja EU:n CRPD-kehyksen jäsenet ovat rakentavasti mukana, ja asettamaan selkeät uudistustavoitteet ja määräajat; korostaa, että on tarpeen laatia kattava CRPD:tä koskeva EU:n strategia, johon sisältyvät myös aikataulu, vertailuarvot ja määräajat;
 4. kehottaa komissiota loppupäätelmien mukaisesti ehdottamaan toimivaltaa koskevan ilmoituksen säännöllistä päivittämistä siten, että vammaisjärjestöt ja Euroopan parlamentti ovat siinä virallisesti mukana;

5. kehottaa jäsenvaltioita myöntämään riittävästi rahoitusta ja henkilöstöä CRPD:n 33 artiklan 2 kohdan mukaisesti perustettujen valvontakehysten tehtävien hoitamista varten, takaamaan niiden riippumattomuuden ja varmistamaan, että niiden kokoonpanossa ja toimintatavassa otetaan huomioon CRPD:n 33 artiklan 2 kohdan mukaisesti kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden toimintaa koskevat Pariisin periaatteet ja että niitä tuetaan huomalla oikeusperusta, jossa määritellään selvästi niiden toimivaltuudet;
6. kehottaa komissiota tekemään tiivistä yhteistyötä muiden EU:n toimielinten, elinten ja virastojen sekä jäsenvaltioiden kanssa, jotta voidaan koordinoida tehokkaasti ja johdonmukaisesti loppupäätelmien mukaisesti toteutettavia toimia; kehottaa toteuttamaan tarvittavat järjestelyt, jotka muodostavat osan CRPD:n täytäntöönpanostrategiasta;
7. kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita varmistamaan vammaisia henkilöitä edustavien järjestöjen kuulemisen ja niiden järjestelmällisen ja jäsennellyn osallistumisen omien loppupäätelmiensä täytäntöönpanoon;
8. kehottaa Euroopan parlamenttia tehostamaan CRPD:n täytäntöönpanoa koskevaa sisäistä koordinoitimekanismia (UNCRPD-verkosto), jotta siitä tulee yleissopimuksen täytäntöönpanon seuranta koskeva kaikki parlamentin valiokunnat käsittävä mekanismi, johon vammaisjärjestöt osallistuvat rakentavasti;
9. on huolissaan siitä, että vammaisten henkilöiden on edelleen vaikea saada oikeutta; palauttaa mieliin, että oikeussuojan saanti on keskeinen perusoikeus ja oikeusvaltioperiaatteen olennainen osa; kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan toimia, joilla voidaan turvata tällaisten henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien täysimääräinen toteutuminen ja heitä koskevien menettelyjen mukauttaminen; katsoo, että komission olisi harkittava CRPD:tä koskevien erityisten koulutusohjelmien sisällyttämistä EU:n oikeusalan ohjelmaan 2014–2020; ehdottaa, että unionin tuomioistuimen olisi sovellettava sisäisiä sääntöjään ja ohjeitaan tavalla, jolla helpotetaan vammaisten henkilöiden oikeussuojan saantia, ja että CRPD-komitean yleiset suositukset otetaan myös huomioon oikeudenkäytössä;
10. toistaa pitävänsä tärkeänä, että tekijänoikeuksia ja niihin liittyviä oikeuksia koskevia poikkeuksia ja rajoituksia voidaan soveltaa myös vammaisiin henkilöihin; ottaa huomioon Marrakeshin sopimuksen, jolla helpotetaan sokeiden tai heikkonäköisten julkaisemien teosten saatavuutta, ja toistaa olevansa sitä mieltä, että unioni on toimivaltainen tekemään tämän sopimuksen ilman, että unionin oikeuskehyksen tarkistaminen tai unionin tuomioistuimen tuomion ajankohta asetetaan ratifioinnin edellytykseksi; korostaa tässä yhteydessä myös sitä, että parlamentin, komission ja jäsenvaltioiden on tehtävä yhdessä työtä Marrakeshin sopimuksen nopean ratifioinnin varmistamiseksi;
11. korostaa, että tekijänoikeuksien ja niihin liittyvien oikeuksien alalla mahdollisesti tehtävillä lainsäädännöllisillä muutoksilla olisi annettava vammaisille henkilöille mahdollisuus käyttää näillä oikeuksilla suojattuja teoksia ja palveluja kaikissa muodoissa; palauttaa mieliin, että komission on määrä tehdä lainsäädäntöehdotuksia, jotka koskevat tekijänoikeuksiin ja niihin liittyviin oikeuksiin sovellettavia poikkeuksia

ja rajoituksia, jotta varmistetaan, että eri tavalla vammaisilla henkilöillä on mahdollisuus käyttää näillä oikeuksilla suojattuja teoksia ja palveluja;

12. pitää valitettavana, että neuvosto ei hyväksynyt vammaisuuteen liittyvien asiakirjojen sisällyttämistä asetukseen kansalaisten ja yritysten vapaan liikkuvuuden edistämisestä yksinkertaistamalla tiettyjen julkisten asiakirjojen hyväksymistä Euroopan unionissa;
13. ilmaisee huolensa äskettäisistä neuvoston ehdotuksista, joiden mukaisesti julkisen sektorin verkkosivustojen saavutettavuutta koskevan EU:n direktiivin soveltamisalaa supistetaan huomattavasti; pelkää, että neuvoston ehdottamat poikkeukset eivät riitä varmistamaan, että 80 miljoonaa vammaista ja 150 miljoonaa iäkästä henkilöä EU:ssa voivat hyödyntää yhtäläisesti digitaalisia sisämarkkinoita ja EU:n kansalaisille tarkoitettuja verkkopalveluja, ja näin ollen loukataan CRPD:ssä vahvistettua oikeutta yhdenvertaiseen tiedonsaantiin;
14. muistuttaa, että jäsenvaltioiden ja komission on toteutettava konkreettisia toimia kaikkien vammaisuuteen perustuvan välittömän ja välillisen syrjinnän muotojen torjumiseksi;
15. kehottaa toteuttamaan pikaisia toimenpiteitä, joiden avulla voidaan jatkaa neuvotteluja unionin syrjintäkieltodirektiivistä, jonka käsittely ei ole edennyt neuvostossa vuoden 2008 jälkeen;
16. toteaa, että Haagin yleissopimuksella aikuisten kansainvälisestä suojelusta voidaan monin tavoin toiminnallisesti edistää vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen osapuolten kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanoa ja tukemista; pitää tässä yhteydessä valitettavana, että komissio ei ole noudattanut sille 18. joulukuuta 2008 annetussa parlamentin päätöslauselmassa annettuja suosituksia aikuisten oikeudellisen suojan rajatylittävistä vaikutuksista;
17. suhtautuu myönteisesti komission 2. joulukuuta 2015 julkaisemaan esteettömyyttä koskevaan eurooppalaiseen säädökseen; palauttaa mieliin, että tarvitaan esteettömyyttä koskeva kokonaisvaltainen lähestymistapa ja toimenpiteitä, joilla taataan, että henkilöillä, joilla on minkä tahansa tyyppinen vamma, on tämä oikeus CRPD:n 9 artiklan mukaisesti;
18. kehottaa EU:n toimielimiä tarkistamaan omia sisäisiä henkilöstösääntöjään ja täytäntöönpanosääntöjään, jotta voidaan varmistaa, että entistä enemmän vammaisia henkilöstön jäseniä ja harjoittelijoita otetaan palvelukseen ja tehdään tarvittavat mukautukset, joilla varmistetaan, että henkilöstön jäsenille, joilla on vamma tai huollettavia vammaisia perheenjäseniä, annetaan samat mahdollisuudet käyttää oikeuksiaan kuin muille henkilöstön jäsenille;
19. kehottaa komissiota tarkistamaan EU:n toimielinten yhteistä sairausvakuutusjärjestelmää, jotta varmistetaan, että vammaisuuteen liittyvät terveystarpeet korvataan täysimääräisesti yleissopimuksen mukaisesti.

**LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOSLAUSUNNON ANTAVASSA
VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	24.5.2016
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 22 –: 0 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Max Andersson, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Therese Comodini Cachia, Mady Delvaux, Rosa Estaràs Ferragut, Laura Ferrara, Enrico Gasbarra, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sajjad Karim, Dietmar Köster, Gilles Lebreton, Jiří Maštálka, Emil Radev, Julia Reda, Evelyn Regner, József Szájer, Axel Voss, Tadeusz Zwiefka
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Daniel Buda, Angel Dzhambazki
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Jens Nilsson